

història

Francisco Oller i Martinell

La passió i la perseverança dels primers tapers

Els que pensen que la història és cíclica, que les èpoques de crisi també ho són d'oportunitats, i a més els agraden les històries amb final feliç, amb la història empresarial de Francisco Oller tenen un exemple que confirma les seves teories. Obligat a emigrar a la Xampanya a conseqüència d'una crisi de sobreproducció de taps, el 1892 Francisco Oller posà la llavor d'una de les actuals empreses més destacades del sector, amb l'obertura d'un establiment a Épernay i un altre a la seva natal Cassà de la Selva, de producció i comercialització de taps per a vins escumosos.

GERARD BUXEDA > TEXT

En ple boom gastronòmic i de l'etnoturisme, els gurmets, quan veuen una vinya, no pensen en feina ni en beneficis econòmics sinó en plaer, i abans de beure'n el fruit, prèviament transformat, l'oloren, observen les seves varietats cromàtiques i el deixen reposar a la boca uns segons abans d'engolir-lo.

No se sap si Francisco Oller, nat a Cassà de la Selva el 1869, feia el mateix quan bevia vi o xampany, però es pot estar prou segur que quan contemplava les Gavarres no veia un magnífic entorn natural a conservar sinó oportunitats de negocis, i quan tenia un tap entre mans no podia deixar d'olorar-lo per gaudir dels seus matisos, de tocar-lo per sentir la seva textura i de contemplar-lo per recrear-se en la seva plasticitat.

A Francisco Oller, aquest interès pel món dels taps li venia de família: el seu avi matern, Josep Martinell, era

taper, i el seu pare, Gaspar Oller, tenia un petit obrador en els baixos de la casa familiar del carrer d'Avall que donava feina a una quinzena de treballadors.

Els inicis

Tanmateix, els primers passos de Francesc Oller en el món adult no foren senzills. El 1877 morí la seva mare, Maria Martinell, i el 1881 el seu pare, i el petit taller hagué de tancar. Les males notícies per a Francisco Oller no s'acaben aquí. La indústria tapera

A Francisco Oller, l'interès pel món dels taps li venia de família: el seu avi matern, Josep Martinell, era taper, i el seu pare, Gaspar Oller, tenia un petit obrador

>> *Francisco Oller i Martinell (1869-1941).*

catalana s'havia desenvolupat a redós de la indústria del xampany elaborat a la Xampanya. És a dir, la indústria tapera gironina, en els seus orígens exportadora, visqué un gran creixement durant la segona meitat del segle XIX, però va patir una crisi de sobreproducció en el segon terç d'aquella centúria.

>> *Vista general de la fàbrica Oller en el carrer de Marina, de Cassà de la Selva, en els anys trenta del segle xx.*

Per sort, Francisco Oller coneixia un ofici, el de taper, i el 1885 emigrà, primer a la Llombardia, després a Tolosa, i finalment a la Xampanya, on es trobà amb altres gironins. No es tornen a tenir notícies de Francisco Oller fins al 1891, ara ja a Épernay, on era l'encarregat de vendes de la sucursal del taper de Llagostera Jaume Coris.

El bienni 1891-1892 fou decisiu per a l'avenir de Francisco Oller. El 1891 es casà amb Joana Viader, cabalera de Bescanó, el dot de la qual fou de gran ajuda a l'hora d'emprendre projectes més ambiciosos, que arribaren l'any següent. El 1892, Francisco Oller s'establí pel seu compte a Épernay, anà a viure temporalment a Bescanó perquè hi nasqués la seva primogènita, Angèle Oller, i abans de tornar a França obrí un petit establiment a Cassà de la Selva.

La gestió de Francisco Oller

L'estructura de l'empresa de Francisco Oller era molt similar a la de molts tapers catalans de l'època que s'esta-

>> *Francisco Oller i Joana Viader (Barcelona, 1892).*

bliren a la Xampanya. Francisco Oller comprava quadres i, en menor mesura, taps en brut, als nombrosos petits establiments de Cassà de la Selva i dels pobles del voltant.

A continuació, en l'establiment de Cassà, de característiques similars al que tingué el seu pare, els quadres de

suro, depenent dels casos, es transformaven en taps o es polien. És a dir, Francisco Oller no efectuava el cicle complet del suro. En aquells anys, el procés de producció no estava mecanitzat.

Un cop elaborats els taps s'enviaven a Sant Feliu de Guíxols, on Francisco Oller tenia un magatzem. D'allí enviava per mar la mercaderia a Marsella, i d'allà cap a la Xampanya. I a Épernay primer, i a Reims a partir de 1898, s'hi feia l'últim retoc abans de vendre el producte.

El 1891 es casà amb Joana Viader, cabalera de Bescanó, el dot de la qual fou de gran ajuda a l'hora d'emprendre projectes més ambiciosos

AUTOR DESCONEGUT · AMCS / AJUNTAMENT DE CASSÀ DE LA SELVA

>> Interior de la fàbrica Oller en els anys quaranta del segle XX.

La seu de l'empresa estava situada a la Xampanya, a prop dels clients potencials. Allà vivia la família Oller-Viader, que cada dia que passava hi estava més integrada. Amb tot, mai no perderen els vincles amb Cassà, on tenien una casa familiar, en part per controlar l'evolució de la fàbrica, que probablement era duta per Manuel Tolosà, cunyat de Francisco Oller.

Contratemps i canvis

Un cop establertes les bases del negoci, Francisco Oller hagué d'adaptar-se a les necessitats del mercat, a les dificultats d'accedir a la matèria primera, a les innovacions econòmiques, a la producció de nous taps i als canviants cicles bèl·lics, econòmics, socials i polítics.

Per exemple, la Primera Guerra Mundial suposà la destrucció completa de la fàbrica de Reims i un fre en la venda de taps, que Francisco Oller afrontà reforçant la fàbrica de Cassà de la Selva i diversificant la venda a l'aleshores novella indústria del cava del Penedès.

Els anys vint portaren canvis en la direcció de l'empresa. Francisco Oller no deixà mai de dirigir-la de manera personalista i autoritària, fet que comportà més d'un desacord amb el seu fill Louis, qui, després de superar algu-

AUTOR DESCONEGUT · AMCS / COLL. JOSEP MARXÍ GURINÉS

>> Treballadors de la fàbrica Oller a la sala de tria, en els anys quaranta-cinquanta del segle XX.

na desavenença, s'encarregà de gestionar la de Reims.

En relació amb la fàbrica de Cassà, Francisco Oller contractà el seu gendre Manuel Nadal per donar un nou impuls a la fàbrica amb la producció de taps aglomerats. D'aquesta manera el Grup Oller passà a tenir una direcció dual: a Reims hi havia la presidència del grup i la direcció estratègica i comercial, mentre que Cassà de la Selva era la seu de la compra de suro i de la direcció productiva.

Francisco Oller, com a bon industrial gironí, des dels anys vint estiujava a la Costa Brava, en concret a la Fosca, de Palamós. I com a bon home de negocis no deixà escapar l'oportunitat de diversificar les seves inversions amb la compra d'un hotel, el Rocafosca, a inici dels anys trenta. L'hotel fou regentat durant molts anys per una família d'hostalers. El negoci no sola-

ment tingué com a clients molts personatges del sector industrial, artistes o les amistats de Reims dels Oller-Viader, sinó que també s'hi tancaren molts contactes comercials.

A tall de conclusió

Francisco Oller morí el 1941, i amb el seu traspàs la segona generació dels Oller s'encarregà de dur les regnes de l'empresa familiar. Els fonaments estaven bastits, però sempre sorgeixen esquerdes, l'eficax reparació de les quals és clau per seguir creixent. El Grup Oller sabé sobreposar-se a la terrible postguerra, i a l'oracle segons el qual «la tercera generació és la que ensorra el negoci familiar». També hi posà de la seva part tot prenent les decisions comercials correctes i rectificant les que no ho foren tant, i d'aquesta manera els gurmets, després d'obrir una ampolla de cava i abans de brindar, en girar el tap per saber qui l'ha fabricat, tenen moltes possibilitats de llegir-hi «Oller».

Gerard Buxeda i Majoral
és historiador.

Els taps ja elaborats s'enviaven a Sant Feliu de Guíxols, on Francisco Oller tenia un magatzem. D'allí, la mercaderia passava a Marsella, i d'allà, cap a la Xampanya

Per saber-ne més:

SALA, Pere; i NADAL, Jaume, *Francisco Oller, qualitat de líder*, 2013.